

הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

ע"א

עין משפט נר מצוה

לו א מיי פיד מהל' רות
הלכה ב סמג לאון
קפא:
לו ב ב מיי שם הלכה א
ועיני ככ"מ:

תורה אור השלם

1. וכי יקרה איש שנא
לרעהו וארבו לו וקם
עליו והקדוה נפש ומת ונס
אל אחת הערים האל.
דברים יט יא
2. וכי יצאו אנשים וקגפו
אשה הרה וקצאו יקדיה
ולא יקדיה אסון עגוש
יענש באשר ישית עליו
בעל האשה ונתן
בפללים: שמות כא כב
3. ואם אסון יקרה ונתתה
נפש תחת נפש:
שמות כא כג

והיה זה כדי להמית על לבו והלכה לה על
להרוג אבל על המתים אין זה כדי להמית פטור דמיתי ענין שיהא
מתכוין למכת מיתה ושיכנו מכת מיתה דאם לא נתכוין למכת
מיתה התראת ספק היא דהתרו בו אל מזוהר דשמה תלך על לבו:

א"נ פלגא ופלגא בו'. תימה אליבא דמאן קא מסיק הכי אי
אליבא דמאן דלמר (מכות דף טו): התראת ספק לאו שמה
התראה בלאו עעמא דספק נפשות להקל פטריין ליה מטעמא דלאו
שמה התראה אפילו סבירא לן דספיקא להחמיר ואי אליבא דמ"ד
התראת ספק שמה התראה הכי

פטריין ליה הכא אלא שמה ששפאל
הרג הא מתיבין ליה דבהה את
זה וחזר והכה את זה ואף על גב
דספק הוה וזנותר שאמרו לו אל
מותיר וי"ל דשאני התם שידוע
בזכור שיבא לידי ודאי איסור אם
יותיר או אם יכה שניהם משום הכי
שמה התראה אבל הכא בזרק אבן לגו
אינו יודע שיבא לידי ודאי איסור שאינו

ובל קבוע במחצה על מחצה דמי.
מהכא נפקא לן בכל דוכתי
כדאימא פ"ק דמכות (ד' טו. ושם)
ותימה ר"ש דלית ליה הך דרשה מנא
ליה ואין לומר משום דמסקיין ר"ש
כרבי דליף נתינה נתינה ואייתר ליה
וארז לו לכל קבוע דלכתי למנא
דכי חוקיה אליבא דר"ש קשה מנא
ליה כל קבוע ועוד כיון דפטור ר"ש
אפילו בזכול ישראלים עד שיאמר
לפלוני אני מתכוין לא שייך למידרשה
כלל וי"ל דיש לפרש לר"ש בשמשה
ישראלים וחד כותבי ואמר לאותו
שעומד שם אינו מתכוין דמפטר
מטעם כל קבוע ומורזב לו וכי
האי גוונא אם כולל ישראלים חייבי:

(זה הדבור שייך לקמן ע"ב)

ומפקא מדרבנן. תימה דפרק
אלו נערות (מכות דף
לז: ושם) דמ"ד מעיקרא דפליגי רבי
יוחנן וריש לקיש בחייבי מיתות שוגגין
אי פטריין מן התשלומין אי לא ופרקי
ש מי איכא למ"ד חייבין והתנא דכי
חוקיה וכו' ומתוך קושאיו ומוקי
פלוגמא בחייבי מלקות שוגגין ומאי
קושאיה הא איכא הכא תנאי דלית להו
תנא דכי חוקיה וי"ל דהא דפליגי
עליו לאו משום דלית להו היקישא
לענין ממון אחר דבהדי מיתה כגון
זרק חץ בשבת מתחלת ד' לסוף ד'
וקרע שיראית דהליכתי דלמר התם
באלו נערות (דף לז: ושם) דפטור
או לדמי ולדות דבהדי מיתה דלשה
אבל לענין דמי הנהרג דוקא פליגי
משום דגלי רחמנא ונתמה נפש וגו'
ממון ומיאו קשה דבריש המנקין
לקמן (דף קז: ושם) משמע דאיכא תנאי
דלית להו היקישא כלל דקאמר הניחא
למאן דלית ליה תנא דכי חוקיה אלא
למאן דלית ליה היקישא למאן לי וי"ל

דהיינו תנא דברייתא דרבי חגא מדרומא דפרק ד' וה' (ב"ק דף מב.
ושם) דריש אנשים כי נתכוונו זה לזה אע"פ שיש אסון באשה יענשו
אלמא לית ליה ומי"מ בכתובות חשיב ברייתא דחוקיה עיקר טפי משום
דחוקיה צריה דר' חייה ושונה ברייתות של אביי כדאמרין (שם) כל
ברייתא דלא מיתניא צי רבי חייא וכו' ועי"ל דבכתובות (דף קז: ושם)
פרקי לר' יוחנן דקיס ליה דלית ליה ברייתא דחוקיה דלעיל
בההוא פרקא (דף קז: ושם) תנא התם הבא על אחותו יש לה קנס
ופריך ממניתיין דללו הן הלוקין הבא על אחותו וקו"ל דאינו לוקם
ומשום ומשני ר' יוחנן (שם) בללא אחרו ביה אחותו קיפא על במו
אין לה קנס מפני שמיתמו מיתת ב"ד והא דלא מוטיב מדרבי
יוחנן גופיה לפי שרביך להקשות מתוך הדיוק ומקשה בפשיטות הלשון
מברייתא דחוקיה ור"ת וכיון דתנא דכי חוקיה מתקא מדרבי
ומדרבנן ונתמה נפש וגו' במאי מוקי ליה לא בממון ולא במיתה דאחרת
מייפטר מתכוין להרוג את זה והרג את זה דוחק לומר דלא
מוקי קרא במתכוין להרוג את זה והרג את זה דהא פשיטא דבהכי איירי
שמתכוין לחזירו דכתיב וכי יצאו אנשים ויבטיחו את אסון
יהיה וגו' באשה ומהאי טעמא קשה לן לעיל לר"ש הא ונתמה נפש
שהרג מאי קשיא ליה ורביך לומר דודאי הש"ס לא דחיק כולי האי
אבל חוקיה על כרחיה מוקי לה הכי ור"ק אם יהיה אסון כלומר
דין אסון שנתכוון לאשה עממה נפש תחת נפש ומשם דלא יהיה
אסון לאו צדן אסון איירי דבכל ענין שיש אסון פטור לחוקיה מממון
אלא לא יהיה אסון כלל קאמר:

נחיון להכות את הגדול והלכה לה על
על הקטן ומת חייב אלמא נתכוון
להרוג את זה והרג את זה חייב:
ר"ש פטור מיבעי ליה. דהא צדיק
קאמר לה מ"ק ולמה ליה לר' שמעון
למהדר פרושא ומאי אפילו: הא
נתכוון להרוג את זה. והתרו בו
עליו דהתראת ודאי הוא והרג את
זה חייב דאיכא התראה על צן צרית
והרי מתכוין לצן צרית והרגו ור"ש
אומר וכו'. והאי דשביק רבי שמעון
לסיפא צדיק ומהדר דאוקיא דרישא
דלא תימא ר"ש פטור אכולהו ואפילו
נתכוון על מתניו והלכה לו על לבו:

אמר לחד מינייהו. קא מיכונא ולא
איכפת להי מינייהו: מאי לר"ש
מקרי ליה מתכוון לו ומייחזי או
דילמא כיון דלוי אולא ארדיך ושצקא
ליה להאי הוה נמי ניחא ליה לאו
מתכוון הוא: אי נמי להכות את
הגוף הזה אבל כסבור הוא שהוא
רצונן ומנא שמעון מי אמריין כיון
דלהאי גופא איתכוון מתכוון הוא לו
או דילמא כיון דלהאי גזרזא לא
איכיון פטור ליה ר' שמעון: עד
שיאמר לפלוני אני מתכוין. ואותו
פלוני הרג וכי אמר לחד מינייהו לא
יחד אותו וכן כסבור רצונן ומנא
שמעון לא זהו פלוני שנתכוון לו:
וארז לו. קרא יתירא הוא נכתוב
כי יהיה איש שונא לרעהו וקם עליו:
ורבנן. דפליגי עליה דרבי שמעון
מאי דרשי ציה: **אמרי דבי רבי ינאי**
פרט לוורק אבן גנו. לתוך תצורה
של בני אדם כותבי^א וישראלים אבל
נתכוין לישראל זה והרג את חזירו
לא אתא קרא למעוטי: **סיפוק ליה**
וכו'. ולמה לי קרא: אי נמי פלגא
ופלגא. למה לי קרא למפטריה הא
כיון דמאי למימר לכותבי קא מתכווניה
אית לך למפטריה משום דספק
נפשות להקל מוהילנו העדה^ב (יומא
ד' פז: ט') לא לריבא וכו'. ואשמעינן
קרא דפטור משום דהוה ליה כותבי^א
קבוע ציניהם וילפינן מהאי קרא דכל
קבוע לא פחות מלהיות גזון כמתנה
על מחנה והוי ספק נפשות להקל
ומהכא נפקא לן בכל דוכתי דכל
קבוע כמתנה על מחנה דמי והא
ליבא למילף מיניה כרובא דמי דהא

מהיכא תיתי לן דילמא האי דפטור ליה
להקל ולא משום דחשבי ליה כרובא
אבל מחנה על מחנה על מחנה
ילפינן מיניה דאי לאו כמתנה על
מחנה דמי לא הוה ליה ספק
נפשות להקל ואמאי פטור הא רובא
דישראל יניהו ורבנן אית
להו נתכוון לזה והרג את זה חייב:
במלות שצמיחה הכתוב מדבר.
נפש תחת נפש: ואי לא נתכוון להרוג
היאך מקטיל וכי איתכוון
מיתה חייב אע"פ דלא נתכוון אלא
לחזירו דהא כתיב: **דמי האשה יתן**
לירשיה: נתינה

יוחנן גופיה לפי שרביך להקשות מתוך
הדיוק ומקשה בפשיטות הלשון
מברייתא דחוקיה ור"ת וכיון דתנא
דכי חוקיה מתקא מדרבי ומדרבנן
ונתמה נפש וגו' במאי מוקי ליה לא
בממון ולא במיתה דאחרת מייפטר
מתכוין להרוג את זה והרג את זה
דוחק לומר דלא מוקי קרא במתכוין
להרוג את זה והרג את זה דהא פשיטא
דבהכי איירי שמתכוין לחזירו דכתיב
וכי יצאו אנשים ויבטיחו את אסון
יהיה וגו' באשה ומהאי טעמא קשה
לן לעיל לר"ש הא ונתמה נפש שהרג
מאי קשיא ליה ורביך לומר דודאי הש"ס
לא דחיק כולי האי אבל חוקיה על
כרחיה מוקי לה הכי ור"ק אם יהיה
אסון כלומר דין אסון שנתכוון לאשה
עממה נפש תחת נפש ומשם דלא
יהיה אסון לאו צדן אסון איירי דבכל
ענין שיש אסון פטור לחוקיה מממון
אלא לא יהיה אסון כלל קאמר:

(א) ב"ק מד: (ב) שם
כתובות טו, (ג) שם יומא
פז: (ד) ב"ק מד: כתובות
שם: (ה) ב"ק מד: גימ, גימ,
(ו) ג' שנת קטב, ו"ט,
(ז) [מוכר בכתובות ג'ג],
(ח) לעיל עד. כתובות ג'ג,
(ט) [במלוקח ולשאלה
דכי יצאו נקט. תי"ט],
(י) מגינה יא. [לקמן פז:
כתובות ג'ג], (יא) ב"ק מד:
גימ, (יב) ב"ק מד: גימ,
(יג) [במכר לה], (יד) [יליא
שם וי' טו' צ"ב: ד"ה
ופסק], (טו) ב"ק מד: גימ,
(טז) [ועי' טו' צ"ב: ד"ה
ד"ה כל וטו' כתובות טו.
ד"ה פרט ותפוסת דהי ית.
ד"ה ה' פ' (ט) [שם לה.
וטס], (יז) [בבבלין ק"ל],
(יח) [שם לב:]

מוסף רש"י

פרט לוורק אבן גנו.
לתוך תצורה אנשים ויש
נעניס ישראלים ויפסא
למימר לנעניס נתכוין (ב"ק
מד): אבל שני ישראלים
שמתין ומתכוין להרוג זה
(והרג זה) והתרו בו וקבל
התראה ונפלה הכאה על
חזירו מייב (כתובות טו).
תיפוק ליה דרובא
כותבי ינדהו. ולא אצטריך
קרא למפטריה (ב"ק טו).
אי נמי פלגא ופלגא.
חמשה נעניס ונתמה
ישראלים לא אצטריך קרא
למפטריה (שם) דמאיכא
מתי לדיקטליה (כתובות
טו). ספק נפשות. דמי
נפשות. להקל. דהא והילנו
העדה כתיב (שם). דאריבא
תשעה ישראל. דאי לאו
קרא הוה אמרינא ויל פטר
רובא וישראל ארביין.
ואע"פ דלילמא לאו להאי
ארביין נתכוין להרוג את זה
והרג את זה חייב. קמ"ל
קרא דהואיל והוה ליה
כנעני קבוע ציניהן כמתנה
על מחנה דמי וספק נפשות
להקל ולכל מילי דקיי"ל
קבוע כמתנה על מחנה דמי
מהאי קרא נפקא לן (ב"ק
טו). במצות שבמיתה.
מתכוין היה להרוג
(כתובות ג'ג). שהוה מתכוין
להרוג את חזירו והוה ליה
האשה, הכתוב מדבר (שם)
(ד). דכתיב אם אסון
יהיה. שמתה האשה,
ונתמה נפש תחת נפש.
ואע"פ שלא נתכוין אלא
לחזירו, ואשמעינן מתכוין
להרוג את זה והרג את זה
חייב (כתובות ג'ג). ונתמה
נפש תחת נפש ממון.
אם אסון יהיה שמתה
האשה, יתן ממון דמי
האשה לירשיה, שאין עליה
חייב מיתה. שלא מתכוין לה
אלא לחזירו נתכוין, דכתיב
וכי יצאו אנשים (יתדיו)
קפבר רבי נתכוין להרוג את
זה והרג את זה פטור
ממיתה ומתשל ממון
(ותיגיה יא). באמרה
נתינה למשה. ומת נפש
תחת נפש (שם).